

ΛΌΓΟ

Σ

THE ART OF SCIENTIFIC MIND

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

WITH MATERIALS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

PROBLEMS AND ACHIEVEMENTS OF MODERN SCIENCE

MAY 6, 2019 • CORK, IRELAND

VOLUME 7

ISBN 978-617-7171-80-4

UDC 001(08)
P 93

P 93 **Problems and achievements of modern science** : coll. of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with materials of the International scientific-practical conf., Cork, May 6, 2019. Cork : NGO «European Scientific Platform», 2019. V.7. p. 110.

ISBN 978-617-7171-80-4

Papers of participants of the International scientific-practical conference «Problems and achievements of modern science», held in Cork, May 6, 2019, are presented in the collection of scientific papers.

The collection is dedicated to students, graduates, postgraduates, PhDs, young specialists, lecturers, scientists and others interested persons, as well as for a wide range of readers.

Bibliographic description of the materials of the conference is presented in «Google Scholar». Conference is approved by ResearchBib.

UDC 001 (08)

© Participants of the conference, 2019
© Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ», 2019
© NGO «European Scientific Platform», 2019

ISBN 978-617-7171-80-4

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДИСКРИМІНАЦІЮ ЖІНОК У ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ Дігтяр Є.І.	31
ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ НОРМ НА ПРАВАЗАСТОСОВНУ СУДОВУ ПРАКТИКУ В УКРАЇНІ Федик С.Є.	34
ҐЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ПРАВ ЛЮДИНИ Іскендерова І.А.	35
ДЕПАРТАМЕНТ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІКИ НП УКРАЇНИ ТА ПРОТИДІЯ ПРОФЕСІЙНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ Гладкий В.В.	37
ДО ПИТАННЯ ПИТАННЯ ВІДМЕЖУВАННЯ ХУЛІГАНСТВА ВІД УМИСНОГО ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА Малик К.Р.	44
ДОВІЧНЕ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ Ковальова О.О.	46
ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕКЛАМИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я Чепіга Д.О.	50
ЕФЕКТИВНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ Кривульський Д.С.	53
ЄВРОПЕЙСЬКА МІГРАЦІЙНА КРИЗА ЯК ДЕСТАБІЛІЗУЮЧЕ ЯВИЩЕ Гердова К.О.	55
ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ Кудра І.А.	58
ЗАМІНА ГРОМАДСЬКИХ РОБІТ ШТРАФОМ Гнилосир Ю.С.	60
ЗАСТОСУВАННЯ БІОМЕТРИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ОСНОВІ ВІДБИТКІВ ПАЛЬЦІВ РУК Мокляк А.С.	62

ДЕПАРТАМЕНТ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІКИ НР УКРАЇНИ ТА ПРОТИДІЯ ПРОФЕСІЙНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ

Гладкий В'ячеслав В'ячеславович

*Навчально-науковий інститут права ім. князя Володимира Великого
Міжрегіональної академії управління персоналом
Україна*

На сьогоднішній день будь-яка цивілізована держава, як ми вже раніше зазначали [1, с. 1], існує для людини, а також для захисту загальноновизнаних людських прав і свобод. З огляду на це держава, в якій панує право (цивілізована держава), «повинна розробляти та створювати правові норми для людини та заради людини, а саме норми, які будуть задовольняти безпеку людини, і відповідати вимогам часу, а також обумовлювати середовище, в котрому уможливлуватиметься нормальне функціонування людини за усталеними стандартами гідного життя». Відтак, держава не лише продукує нормативно-правові акти, але й створює інституційну базу – систему публічних органів, що діяльним чином сприятимуть побудові цивілізованого суспільства (у неправових державах ці органи є інструментами тиску на людей та забезпечення експлуатації населення в інтересах влади). При цьому, зауважимо, що сьогодні не можна уявити правової держави, в якій будуть панувати професійні злочинці (культура злочинного світу зневажає закони та моральні еталони суспільства, суспільно корисну працю і т. д.), а особливо – в сфері економіки – складової нацбезпеки, фундаменті

функціонування держави. Саме тому, очевидним пріоритетним обов'язком будь-якої держави, що планує стати правовою державою (чи вже є такою, як, приміром, Австрія, Данія, Нова Зеландія, Норвегія, Швеція), є протидія професійній злочинності в сфері економіки (це, що важливо для сьогочасної України, допомагатиме також посиленому запобіганню корупції в державі) шляхом розроблення належної нормативної бази для цієї діяльності держави та створення відповідних державних органів, діяльність яких буде підкріплюватись належним рівнем адміністративно-правового забезпечення.

В окресленому контексті важливо розглянути Департамент захисту економіки Національної поліції України (ДЗЕ НП України), що був створений Постановою КМУ «Про утворення територіального органу Національної поліції» від 13 жовтня 2015 р. № 830 та на сьогоднішній день є особливим органом, що запобігає професійній злочинності в економічній сфері України. Звернемо увагу на те, що адміністративно-правовий статус Департаменту та особливості його діяльності сьогодні викликають виправданий інтерес серед українських вчених і дослідників [див., напр.: 2; 3; 4; 5; 6], що є цілком очевидним, зважаючи на те, що ДЗЕ у відповідності до п. п. 1 і 3 розділу I Положення «Про ДЗЕ НП України», затвердженого Наказом НП України від 7 листопада 2015 р. № 81 є міжрегіональним територіальним органом у складі кримінальної поліції Нацполіції України та згідно із законодавством України здійснює оперативно-розшукову діяльність (при цьому Департамент компетентний виявляти 86 складів злочинів економічного спрямування у 65 галузях і сферах економіки [7, с. 32]), а також інформаційно-аналітичне забезпечення керівництва НП України та органів державної влади про стан вирішення питань, що належать до компетенції ДЗЕ. Зокрема, заступник голови НП України, начальник ДЗЕ НП України І.М. Купранець та український науковець з НАВС проф. В.І. Василичук цілком справедливо зауважують, що цінність і значимість розглядуваного Департаменту важко недооцінити, щонайперше, враховуючи те, що значний об'єм фактичного навантаження на слідчих органів поліції, у практичній дійсності обумовлює ситуацію, за якої ними, на жаль, «менше уваги приділяється розслідуванню економічних злочинів, які за своєю природою мають більш складний механізм учинення і, відповідно, розслідування таких злочинів потребує тривалого часу з огляду на необхідність проведення спеціальних економічних та інших експертиз». Окрім того, мають місце випадки, коли слідчі під час кваліфікації кримінального правопорушення «навмисно занижують суми матеріальних збитків, а отже, тяжкість викритого у сфері економіки правопорушення, що позбавляє можливості давати оперативним підрозділам доручення щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій» [8, с. 257]. Тобто, можемо вести мову про щонайменше подвійну перевагу створення ДЗЕ:

(а) економічні злочини розслідуються тими слідчими, котрі спеціалізуються на розслідуванні саме цих злочинів, що є особливим питанням протидії професійній злочинності у сфері економіки, зважаючи на складність суспільних відносин і процесів у відповідній сфері та широту варіацій девіантних проявів у вказаних відносинах і процесах. Відтак, створення ДЗЕ обумовило для професійних злочинців у сфері економіки

підвищення ризиків бути розкритими та притягнутими до юридичної відповідальності високопрофесійними поліцейськими, що протидіють економічній злочинності, постійно вдосконалюючи свої професійні навички та вміння (вказане є обов'язковим, адже дієва протидія соціально шкідливій чи небезпечній діяльності, як правило, провокує у об'єкта протидії необхідність у вдосконаленні своїх професійних навичок [див., напр.: 9, с. 51], яку він задовольняє з метою продовження реалізації свого трудового потенціалу злочинним шляхом), формуючи таким чином якісну практику протидії професійній злочинності в Україні. Однак, ефективність діяльності ДЗЕ щодо протидії протиправній діяльності злочинців-професіоналів у сфері економіки, звісно, буде залежати серед іншого від добросовісності, кваліфікації, професіоналізму слідчих та належності адміністративно-правового забезпечення їх діяльності;

(б) підвищення якості (та наявність перспектив вдосконалення) заходів адміністративно-правового забезпечення протидії Нацполіцією професійній злочинності у сфері економіки в результаті консолідації потенціалу забезпечувальної діяльності відносно одного міжрегіонального територіального органу в складі кримінальної поліції НП України.

Поряд із тим, необхідно зауважити, що віднесення нами ДЗЕ НП України до особливих органів, що запобігають професійній злочинності в економічній сфері виправдане завданнями та функціями, які повинен виконувати та здійснювати відповідний Департамент. При цьому означеними завданнями згідно розділу II Положення «Про ДЗЕ НП України» є: (1) участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері боротьби зі злочинністю, захисту економіки та об'єктів права власності; (2) виявлення, запобігання та припинення злочинів у сфері економіки, у тому числі вчинених суспільно-небезпечними організованими групами та злочинними організаціями, які впливають на соціально-економічну та криміногенну ситуацію в державі й в окремих її регіонах; (3) «боротьба з корупцією й хабарництвом у сферах, які мають стратегічне значення для економіки держави, та серед посадових осіб органів державної влади і самоврядування; протидія корупційним правопорушенням і правопорушенням, пов'язаним з корупцією»; (4) установа причин та умов, котрі сприяють учиненню правопорушень у сфері економіки, та вжиття заходів щодо їх усунення. Хоча завдання, які покладаються на ДЗЕ відповідним розділом Положення, окреслюють реальний потужний потенціал Департаменту, належна реалізація ним якого суттєво мінімізуватиме можливості для діяльності професійних злочинців у сфері економіки, слід звернути увагу на певні недоліки формулювання цих завдань у відповідному нормативно-правовому акті, які ми пропонуємо усунути шляхом розроблення проекту Наказу МВС України «Про внесення змін до Положення про Департамент захисту економіки Національної поліції України» та подальшого його винесення у передбаченому законодавством порядку.

По-перше, вбачається доцільним замінити у п. 1 розділу II цього Положення (та в інших пунктах Положення) термін «боротьба із злочинністю» на «протидію злочинності» (у інших пунктах розділу та Положення загалом

доцільно використати поряд із «протидією» також «забезпечення», коли це передбачає відповідний контекст), що відповідає сьогочасній політиці правової держави у сфері правоохорони, а також актуальним академічним підходом українських науковців до розуміння неприпустимості використання терміну «боротьба зі злочинністю». Приміром, провідний український науковець з Харківського національного університету внутрішніх справ, проф. О.О. Юхно справедливо зауважує, що у сучасних працях учені «вже виходили з того, що прихована в радянські часи цільова настанова на війну зі злочинністю, тобто на “боротьбу зі злочинністю”, містить у собі потенційну небезпеку повернення на пройдений шлях каральної кримінально-правової політики, яка притаманна тоталітарному суспільству». Саме тому, «нині згідно з останніми дослідженнями, переважно у зв'язку з критичним ставленням до терміну “боротьба зі злочинністю”, запропоновано використовувати поняття “протидія злочинності” у широкому розумінні» [10, с. 166]. Зауважимо, що ми в повній мірі погоджуємось із викладеною проф. О.О. Юхно позицією.

По-друге, хоча з сутності завдань Департаменту випливає, що він безпосередньо протидіє професійній та непрофесійній (також тій, що має потенціал до становлення в якості професійної) злочинній діяльності в сфері економіки, вбачається необхідність у відображенні відповідного контексту діяльності ДЗЕ НП України в його Положенні.

По-третє, необхідно узгодити п. 3 розглядуваного розділу Положення із сьогочасною теорією корупції та антикорупційної діяльності. Не в повній мірі зрозумілим є те, чому ДЗЕ НП України здійснює «боротьбу з корупцією й хабарництвом», тоді, як хабарництво – це одна з форм корупції, на що ми (зокрема, разом із провідним українським адміністративістом проф. В.О. Заросилою) вже неодноразово звертали увагу у попередніх дослідженнях [див., напр.: 11; 12; 13]. Зважаючи на означені зауваження, вважаємо за потрібне внести зміни до розглядуваного Положення, зокрема, у формі, відображеній у табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна таблиця діючої та запропонованої редакції окремих норм Положення про ДЗЕ НП України

Діюча редакція	Запропонована редакція
II. Завдання Департаменту	
1. Участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері боротьби із злочинністю, захисту економіки та об'єктів права власності.	1. Участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері протидії злочинності, захисту економіки та об'єктів права власності.
2. Виявлення, запобігання та припинення злочинів у сфері економіки, у тому числі вчинених суспільно-небезпечними організованими групами та злочинними організаціями (далі - ОЕ та ЗО), які впливають на соціально-економічну і криміногенну ситуацію в державі та в окремих її регіонах.	2. Виявлення, запобігання та припинення злочинів у сфері економіки, у тому числі вчинених професійними та непрофесійними злочинцями, об'єднаних у суспільно-небезпечні організовані групи та злочинні організації (далі - ОЕ та ЗО), які впливають на соціально-економічну і криміногенну ситуацію в державі та в окремих її регіонах.
3. Боротьба з корупцією й хабарництвом у сферах, які мають стратегічне значення для	3. Протидія корупції у сферах, які мають стратегічне значення для економіки держави, та

Продовження табл. 1

Діюча редакція	Запропонована редакція
економіки держави, та серед посадових осіб органів державної влади і самоврядування; протидія корупційним правопорушенням і правопорушенням, пов'язаним з корупцією.	серед посадових осіб органів державної влади і місцевого самоврядування; протидія корупційним правопорушенням і правопорушенням, пов'язаним з корупцією.
4. Установлення причин і умов, які сприяють учиненню правопорушень у сфері економіки, та вжиття заходів щодо їх усунення.	

Поряд із тим, слід також звернути увагу на те, що відповідно до вказаних завдань ДЗЕ НП України на підставі п. 1 розділу III Положення «Про ДЗЕ НП України» виконує наступні функції: (1) аналізує стан економічної злочинності, чинники, що її обумовлюють, прогнозує криміногенну ситуацію в соціально-економічній сфері держави та окремих її регіонах; розробляє та вносить пропозиції керівництву Нацполіції України щодо організації діяльності підрозділів захисту економіки; (2) взаємодіє із структурними підрозділами НП України та ОВС, іншими правоохоронними органами, органами державної влади, підприємствами, установами, організаціями, у тому числі громадськими, а також з правоохоронними органами іноземних держав і міжнародними організаціями у вирішенні питань боротьби зі злочинністю; (3) аналізує ефективність використання сил, засобів та оперативно-пошукових обліків у боротьбі зі злочинністю, визначає основні напрями і тактику оперативно-розшукової діяльності, пов'язаної з виявленням злочинів у сфері економіки, та розробляє на цій основі пропозиції керівництву НП України щодо підвищення ефективності оперативно-розшукової діяльності; (4) уживає заходи з протидії злочинам в органах державної влади, проти власності, у сфері інтелектуальної власності, пов'язаним з фальшивомонетництвом, а також із забезпечення відшкодування завданих зазначеними злочинами збитків; (5) протидіє кримінальним правопорушенням у сфері господарської діяльності, земельних відносин і використання державного майна, запобігання незаконному використанню надр та інших природних ресурсів, легалізації (відмиванню) доходів, одержаних незаконним шляхом; (6) уживає заходи щодо захисту бюджетних коштів від злочинних посягань, забезпечення правомірності застосування процедур закупівлі товарів, робіт і послуг та цільового використання бюджетних коштів; (7) уживає заходи, спрямовані на встановлення майна та матеріальних цінностей, здобутих злочинним шляхом, щодо яких судом може бути прийнято рішення про стягнення їх для відшкодування завданих злочинами збитків чи виконання додаткової міри покарання у вигляді конфіскації майна; (8) організовує підготовку матеріалів до засідань та оперативних парад керівництва НП України з актуальних питань боротьби її злочинністю у сфері економіки; (9) розроблює і реалізує програми, комплексні та цільові оперативно-профілактичні операції, а також інші заходи, спрямовані на активізацію протидії злочинності на визначених пріоритетних напрямках; (10) організовує перегляд нормативно-правових актів з питань боротьби зі злочинністю у сфері економіки з метою приведення у відповідність до чинного законодавства, підготовку їх проектів, забезпечує додержання встановленого законодавством порядку подання нормативно-правових актів Нацполіції

України на державну реєстрацію, а також ведення їх систематизованого обліку; (11) бере участь у розробленні спільно із структурними підрозділами НП України та іншими правоохоронними органами проєктів міжнародних договорів України у сфері боротьби і економічною злочинністю та забезпечує їх виконання; (12) бере участь у наукових дослідженнях та розробленні за їх результатами державних програм боротьби зі злочинністю, а також підготовці інформаційно-аналітичних, методичних матеріалів щодо стану та підвищення ефективності протидії злочинам у сфері економіки; (13) у встановленому порядку бере участь у розгляді депутатських запитів і звернень народних депутатів України, звернень громадян, підприємств, установ, організацій, вивченні публікацій і повідомлень у засобах масової інформації з питань, що належать до компетенції ДЗЕ; (14) здійснює контроль за дотриманням працівниками ДЗЕ порядку прийняття та реєстрування заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та іншої інформації; (15) організовує та здійснює діловодство, у тому числі за матеріалами негласних заходів оперативно-розшукової діяльності, а також контроль за дотриманням правил роботи з шифротелеграмами, створює необхідні умови для забезпечення режиму секретності; (16) організовує взаємодію з органами досудового розслідування, підрозділами, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, науково-дослідними установами системи НП України при здійсненні оперативно-службової діяльності, у тому числі за конкретними злочинами; (17) надає відповідним структурним підрозділам Нацполіції України пропозиції щодо створення та вдосконалення існуючих автоматизованих інформаційних систем, а також забезпечення своєчасного поповнення та належного використання оперативно-пошукових обліків; (18) уживає заходи із забезпечення відбору, розстановки і професійної підготовки працівників ДЗЕ, створення резерву кадрів для висування кандидатами на посади, організації їх професійної підготовки та підвищення кваліфікації; (19) співпрацює зі ЗМІ з питань інформування громадськості про діяльність ДЗЕ шляхом проведеним прес-конференцій, брифінгів, інтернет-конференцій, прямих телефонних ліній, розміщення статей, інтерв'ю, коментарів, підготовки теле- і радіопередач, виготовлення та розповсюдження інформаційно-презентаційної продукції; (20) використовує кошти державного бюджету для проведення оперативно-розшукових заходів у межах видатків, затверджених у кошторисі на зазначені цілі; (21) сприяє забезпеченню відповідно до законодавства правового режиму воєнного стану, у разі його оголошення на всій території України або в окремій місцевості.

Таким чином, не викликає сумнівів, що ДЗЕ НП України на сьогоднішній день є органом, що здійснює найбільший вплив на активність професійної злочинності в Україні. Саме розглядуваний Департамент спроможний ефективним чином протидіяти професійній злочинності в сфері економіки, незважаючи на розглянуті в цій науковій розвідці недоліки правового регулювання діяльності ДЗЕ, які доцільно виправити в короткостроковій перспективі, сприяючи оптимізації діяльності ДЗЕ. Попри це, слід зауважити, що в практичній дійсності належне здійснення цим органом покладених на

нього завдань виявлятиметься можливим лише за умов відповідного адміністративно-правового забезпечення його діяльності. В цьому сенсі ми маємо на увазі, серед іншого: статусне та структурне (загальне і спеціальне) забезпечення, матеріально-технічне та інше ресурсне забезпечення, антикорупційне забезпечення та соціально-безпекове забезпечення діяльності ДЗЕ НП України загалом та в контексті протидії професійній злочинності в сфері економіки, зокрема.

Список використаних джерел:

1. Гладкий В.В. Отдельные вопросы правотворческой деятельности Национальной полиции Украины. *Zakon.ru*. 2016, март. С. 1–2. DOI:10.5281/zenodo.439726.
2. Близнюк І.Л., Заблоцька О.Ю. Організація роботи підрозділів Департаменту захисту економіки Національної поліції України з виявлення злочинів та інших правопорушень, які вчиняються у процесі виробництва засобів захисту рослин. *Наука і правоохорона*. 2016. № 4(34). С. 156–162.
3. Василичук В.І. Взаємодія підрозділів захисту економіки Національної поліції України з іншими суб'єктами протидії злочинам у сфері економіки: шляхи їх удосконалення. *Наукове забезпечення досудового розслідування: проблеми теорії та практики*: зб. тез допов. V Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 8 лип. 2016 р.). Київ: Вид-во Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 14–15.
4. Вязмікін С.А. Діяльність підрозділів захисту економіки Національної поліції щодо запобігання кримінальній корупції. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 9 груд. 2016 р.). Київ: Вид-во Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 157–158.
5. Запотоцький А.П., Вязмікін С.А. Запровадження економічного аналізу в діяльності підрозділів захисту економіки національної поліції України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 1. С. 249–257.
6. Сиймовський Р.М. Взаємодія підрозділів Департаменту захисту економіки з іншими суб'єктами у профілактиці адміністративно караних порушень порядку провадження господарської діяльності у сфері пасажирських перевезень. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 6. С. 316–319.
7. Протидія оперативними підрозділами МВС України фінансуванню сепаратизму: методичні рекомендації / В.І. Василичук, М.В. Буряк, І.М. Купранець та ін. Київ: Вид-ць Кандиба Т.П., 2015. 98 с.
8. Купранець І.М., Василичук В.І. Департамент захисту економіки Національної поліції як суб'єкт протидії кримінальній корупції. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 9 груд. 2016 р.). Київ: Вид-во Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 256–257.
9. Гладкий В.В. Долгосрочные перспективы преобразований в Украине в свете антикоррупционной политики. *Юридичні науки: проблеми та перспективи*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 19–20 трав.

2017 р.): у 2-х ч. Херсон: Вид. дім «Гельветика», 2017. Ч. 2. С. 50–53. DOI:10.5281/zenodo.575875.

10. Южно О.О. Визначення, понятійний апарат і сутність протидії злочинності в Україні. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2016. № 2(13). С. 163–172.
11. Hladky V. The Manifestation of Corruption in Eastern Europe. *Path of Science*. 2018. Vol. 4, № 1. P. 4001–4012. DOI:10.22178/pos.30-5.
12. Заросило В.О., Гладкий В.В. Хабарництво як базисна форма прояву корупції. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2018. Вип. 16. С. 123–139. DOI:10.5281/zenodo.1465480.